

13830 - شروط عمل نیک

سوال

چه وقت خداوند عمل بنده را قبول می‌کند؟ و شروط عمل نیکی که نزد الله پذیرفته می‌شود چیست؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

یک عمل نزد الله به عنوان عبادت پذیرفته نمی‌شود مگر آنکه دو شرط را دارا باشد: کمال محبت به همراه کمال فروتنی برای خداوند. خداوند متعال می‌فرماید: **وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ** [بقره/ ۱۶۵] (و کسانی که ایمان آورده‌اند، الله را بیشتر دوست دارند). خداوند متعال این دو شرط را در این آیه یکجا بیان کرده است: **إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ** [انبیاء/ ۹۰] (آنان در کارهای نیک شتاب می‌نمودند و ما را از روی رغبت و بیم می‌خواندند و در برابر ما فروتن بودند).

هرگاه این را دانستیم، این را نیز خواهیم فهمید که عبادت تنها از مسلمانِ موحد پذیرفته می‌شود، چنانکه می‌فرماید: **وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا** [فرقان/ ۲۳] (و به هر گونه کاری که کرده‌اند می‌پردازیم و آن را [همانند] گرد و خاکی پراکنده می‌سازیم).

در صحیح مسلم (۲۱۴) از عائشه رضی الله عنها روایت است که گفت: گفتم ای پیامبر خدا، ابن جُدعان در جاهلیت پیوند خویشاوندی را پاس می‌داشت و بی‌نویان را غذا می‌داد؛ آیا این کارهایش برای او سودی خواهد داشت؟ فرمود: **نه؛ سودی برایش نخواهد داشت. او روزی نگفت: پروردگارا گناه مرا در روز قیامت بیامرزد. یعنی او به قیامت اعتقاد نداشت و به امید دیدار الله عمل نیک انجام نمی‌داد.**

از سوی دیگر از خود مسلمان نیز عبادتش پذیرفته نمی‌شود مگر آنکه دو شرط اصلی را رعایت کند:

اول: اخلاص نیت برای الله متعال؛ یعنی هدف بنده از همه سخنان و اعمال آشکار و پنهانش، به دست آوردن خشنودی الله باشد نه دیگران.

دوم: موافق بودن عمل با شریعتی که الله متعال ما را امر نموده بر اساس آن عبادتش را انجام دهیم. یعنی با پیروی از پیامبر ﷺ و ترک مخالفت او و اختراع نکردن عبادتی جدید یا روشی جدید در عبادت که از پیامبر ﷺ ثابت نشده باشد.

دلیل این دو شرط، این سخن پروردگار متعال است که می‌فرماید: **فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا** [کهف/ ۱۱۰] (پس هر که امید دیدار پروردگارش را دارد باید عملی نیک انجام دهد و در عبادت پروردگارش کسی را شریک نگرداند).

ابن کثیر رحمه الله می‌گوید: **هر کس امید دیدار پروردگارش را دارد یعنی امید ثواب و پاداش او را دارد باید عملی نیک انجام دهد یعنی آنچه موافق شرع الله باشد و در عبادت پروردگارش کسی را شریک نگرداند** یعنی عبادتی که از آن تنها خشنودی الله خواسته شود که شریکی ندارد، و این دو رکن عملی است که پذیرفته می‌شود: باید خالصانه برای الله باشد، و باید صحیح، و بر اساس شریعت رسول الله ﷺ باشد.